

Аграрен университет – Пловдив, Научни трудове, т. LXV, кн. 1, 2023 г.
Научна конференция „Ролята на фамилия бизнес за устойчиво развитие“
Agricultural University – Plovdiv, Scientific Works, vol. LXV, book 1, 2023
Scientific Conference "The role of family business for sustainable development"

[DOI: 10.22620/sciworks.2023.01.002](https://doi.org/10.22620/sciworks.2023.01.002)

**СПЕЦИФИЧНИ ФУНКЦИИ НА ПРЕМЕСТВАЕМИТЕ ОБЕКТИ ВЪРХУ
ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ТЕРИТОРИИ В КОНТЕКСТА НА УСТОЙЧИВОТО
РАЗВИТИЕ И НАЦИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ**
**SPECIFIC FUNCTIONS OF MOVEABLE OBJECTS ON AGRICULTURAL
TERRITORIES IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND
NATIONAL SECURITY**

Гена Велковска
Gena Velkovska

Висше училище по сигурност и икономика - гр. Пловдив
Higher School of Security and Economics - City of Plovdiv

E-mail: gvelkovski@abv.bg

Резюме

Особеностите на аграрния сектор, неговата зависимост от елементите на природо-географския комплекс и неговите потребности, налагат използването на преместваеми обекти върху земеделските територии. Тези обекти са носители на специфични функции и специфични характеристики, които ги отличават от класическата земеделска инфраструктура, в това число от критичната инфраструктура в контекста на националната сигурност. От гледна точка на устойчивото развитие на земеделските територии, те са важна предпоставка за това, предвид на предимствата, които притежават и възможностите, които предоставят на земеделските производители.

Ключови думи: аграрен сектор, земеделски територии, преместваеми обекти, инфраструктура, критична инфраструктура, устойчиво развитие, национална сигурност.

Abstract

The peculiarities of the agrarian sector, its dependence on the elements of the natural-geographical complex and its needs, require the use of movable objects on the agricultural territories. These objects are carriers of specific functions and specific characteristics that distinguish them from classic agricultural infrastructure, including critical infrastructure in the context of national security. From the point of view of the sustainable development of agricultural territories, they are an important prerequisite for this, given the advantages they possess and the opportunities they provide to farmers.

Keywords: agricultural sector, agricultural territories, movable objects, infrastructure, critical infrastructure, sustainable development, national security.

ВЪВЕДЕНИЕ

Според текста на чл.8, т.2 от Закона за устройство на територията (ЗУТ) (www.lex.bg), конкретното предназначение на поземлените имоти в земеделските територии може да бъде за обработваеми земи и необработваеми земи.

Върху земеделските територии се осъществяват устройствени мероприятия от различен характер, които са свързани с потребностите на земеделските стопанства и аграрния сектор като цяло (Велковски, В., 2022г. стр.35-82). Тези мероприятия освен с устойчиво строителство на земеделска инфраструктура, в това число и критична такава, могат да бъдат свързани също така с поставяне на преместваеми обекти.

Както е посочено в чл.56, ал.7 от Закона за устройство на територията, поставянето на преместваеми обекти в урегулираните поземлени имоти се разрешава само ако не се надвишават установените в подробния устройствен план устройствени показатели – плътност на застрояване и коефициент на интензивност на застрояване. Съгласно текста на ал.12 от горепосочения чл.56, условията и редът при поставяне на преместваеми обекти, свързани с отбраната и сигурността на страната, които не е изключено да се разположат върху земеделски територии, се определят със заповед на министъра на отбраната, съответно на министъра на вътрешните работи, на председателя на държавна агенция „Национална сигурност“, на председателя на държавна агенция „Разузнаване“ или на председателя на държавна агенция „технически операции“.

Преместваемите обекти върху земеделски територии, както вече бе посочено, имат обслужващи функции от гледна точка на нуждите на всеки земеделски производител, появили се на определен етап от неговата дейност. Независимо от техния мобилен характер, от позициите на тяхното предназначение, те имат много важно значение и по отношение поддържане параметрите на устойчивост на всяко земеделско стопанство, и в тази връзка затвърждаване на трайни възможности за развитие на фамилияния бизнес в селските територии (Велковски, В., 2022г. стр.51).

Предмет на разглеждане и анализ в доклада са функциите и възможностите на преместваемите обекти поставени върху земеделски територии в контекста на устойчивото развитие и националната сигурност.

За целите на изследването са представени обобщени резултати от проведена авторска анкета на тема „Преместваеми обекти върху земеделски земи – предимства и проблеми“.

МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

За целите на изследването са използвани:

- Литературни източници на български автори;
- Нормативни източници (акценти от действащата нормативна уредба);
- Аналитичен инструментариум (нормативен и аналитичен методологичен апарат);

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Според нормата на чл.56, ал.1 от Закона за устройство на територията, върху поземлените имоти могат да се поставят преместваеми обекти за различни типове дейности, в това число преместваеми обекти за временно обитаване при бедствия, а също така и преместваеми обекти свързани с отбраната и сигурността на страната. Тези обекти изискват наличието на разрешение за тяхното поставяне въз основа на схема и проект на документация, одобрени от главния архитект на общината.

Според текста на чл.56, ал.2 от ЗУТ, схемата за поставяне определя пространственото разположение, вида, типа, размерите и предназначението на обекта. Регламентирането на тези условия се осъществява с наредба на общинския съвет. В една такава наредба основополагащи са вида и предназначението на обекта, тъй като върху тази база се поставя изискване за предоставяне на инженерно техническа част или конструктивно становище. От гледна точка на тяхната локация, преместваемите обекти върху земеделските територии могат да се обособят в две групи – преместваеми обекти върху земеделски територии, обособени самостоятелно и преместваеми обекти върху земеделски имоти в границите на урбанизираната територия. Традиционно върху самостоятелно обособените земеделски територии се поставят навеси, сглобяеми складове, заслони, бараки и други подобни преместваеми обекти, имащи пряко отношение към дейностите в земеделското стопанство.

Върху земеделски имоти, които се намират в границите на урбанизираните територии, видовете преместваеми обекти са в по-широк диапазон.

Независимо от локацията и видовото разнообразие на преместваемите обекти, всички те трябва да отговарят, освен на посочените стандарти в ЗУТ, така и на правилата и нормите за пожарна безопасност, регламентирани в Наредба №8121з-647 от 01.10.2014г. за правилата и нормите за пожарна безопасност при експлоатация на обектите (www.lex.bg).

Преместваемите обекти могат да бъдат премахвани принудително.

Според текста на чл.57а, ал.1 от ЗУТ, подобни действия се предприемат, когато са поставени без одобрена схема, когато такава се изисква и/или без разрешение, в противоречие със схемата и/или в противоречие с даденото разрешение; когато преместваемите обекти са поставени без правно основание или правното основание за одобряване на схемата и/или за издаване на разрешението за поставяне е отпаднало и когато те не отговарят на правилата и нормативите за устройство на територията.

Както вече бе посочено във въведението на доклада, за целите на изследването са представени обобщени резултати от проведена авторска анкета на тема „Преместваеми обекти върху земеделски земи – предимства и проблеми“ сред 84-ма човека – земеделски производители от Югозападния район за планиране.

Въпросите в анкетата са обособени в два раздела.

I-ви раздел: Профил на респондента

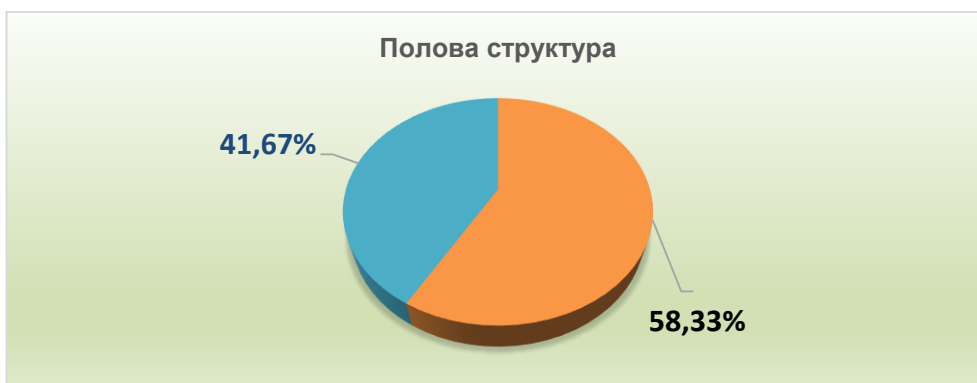
1. Общ брой анкетирани - 84 човека - 100%

Фиг. 1. Общ брой анкетирани
Fig. 1. Total number of respondents

2. Полова структура:

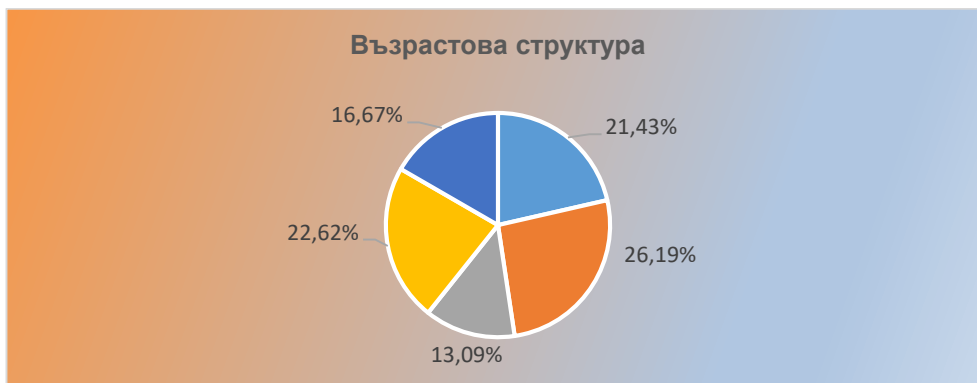
- a/ мъже – 49 човека или 58,33%;
- b/ жени – 35 човека или 41,67%

Фиг. 2. Полова структура
Fig. 2. Gender structure

3. Възрастова структура:

- a/ до 25 години – 18 човека или 21,43%;
- b/ 26 до 35 години - 22 човека или 26,19%;
- c/ 36 до 45 години - 11 човека или 13,09%;
- d / 46 до 55 години - 19 човека или 22,62%;
- e/ 56 до 65 години - 14 човека или 16,67%;

Фиг. 3. Възрастова структура
Fig. 3. Age structure

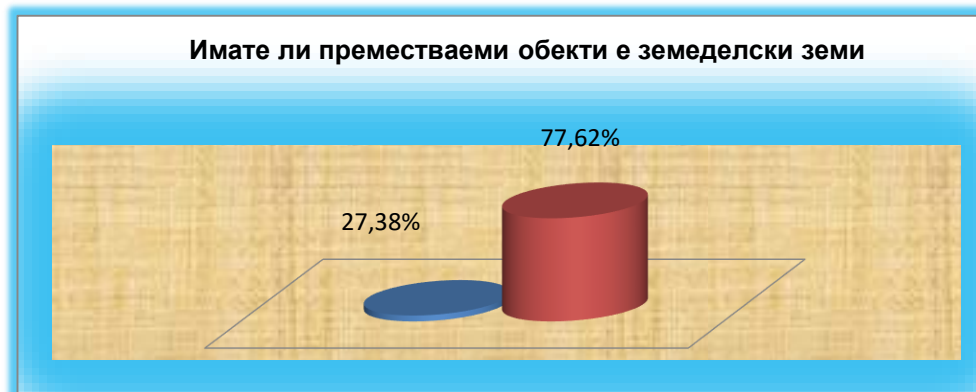
4. Земеделски производител е от:
- a/ 5 години - 16 човека или 19,05% ;
 - b/ 10 години - 24 човека или 28,58%;
 - c/ 15 години – 28 човека или 33,33%;
 - d/ над 15 години – 16 човека или 19,04%

Фиг. 4. Земеделски производител е от
Fig. 4. Farmer is from

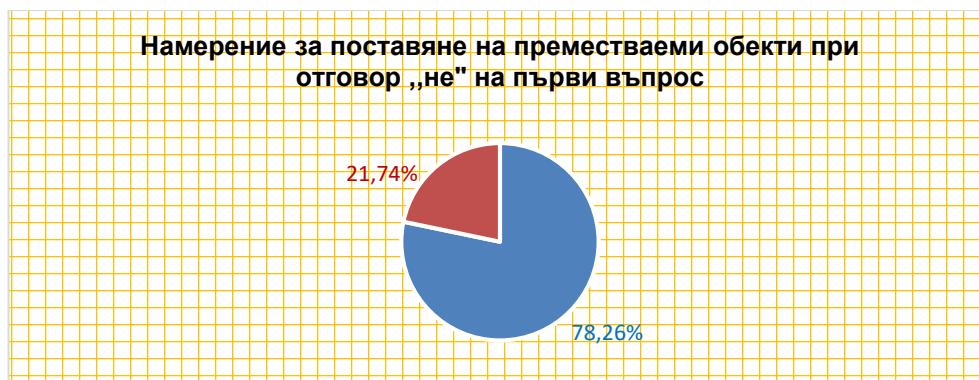
II-ри раздел: Специализирани въпроси

1. Въпрос: Имате ли преместваеми обекти в земеделски земи:
- a/ да – 61 човека или 72,62%;
 - b/ не - 23 човека или 27,38%;

Фиг. 5. Имате ли преместваеми обекти в земеделски земи
Fig. 5. Do you have movable objects on agricultural land

2. Въпрос: Намерение за поставяне на преместваеми обекти при отговор „не“ на първи въпрос:
 а/ да – 18 човека или 78,26%;
 б/ не - 5 човека или 21,74%

Фиг. 6. Намерение за поставяне на преместваеми обекти при отговор „не“ на първи въпрос
Fig. 6. Intention to place movable objects when answering "no" to the first question

3. Въпрос: Предназначение на преместваемите обекти при отговор „да“ на първи въпрос (възможен е повече от един отговор):
 а/ селскостопанско – 42 човека или 68,85%;
 б/ жилищно – 19 човека или 31,15%;
 с/ смесено – 35 човека или 57,38%

Фиг. 7. Предназначение на преместваемите обекти при отговор „да“ на първи въпрос

Fig. 7. Purpose of the movable objects when answering "yes" to the first question

4. Въпрос: Предназначение на преместваемите обекти при отговор „да“ на втори въпрос (възможен е повече от един отговор):

a/ селскостопанско – 16 човека или 88,89%;

b/ жилищно – 2 човека или 11,11%;

c/ смесено – 11 човека или 61,11%

Фиг. 8. Предназначение на преместваемите обекти при отговор „да“ на втори въпрос

Fig. 8. Purpose of the movable objects when answering "yes" to the second question

5. Въпрос: При отговор "да" на първи въпрос, оценяване предимствата на преместваемите обекти (от 1 до 5, като 5 е най-висока):

a/ оценка 1 – 15 човека или 24,59%;

b/ оценка 2 – 18 човека или 29,51%;

c/ оценка 3 – 9 човека или 14,75%;

d/ оценка 4 – 9 човека или 14,75%;

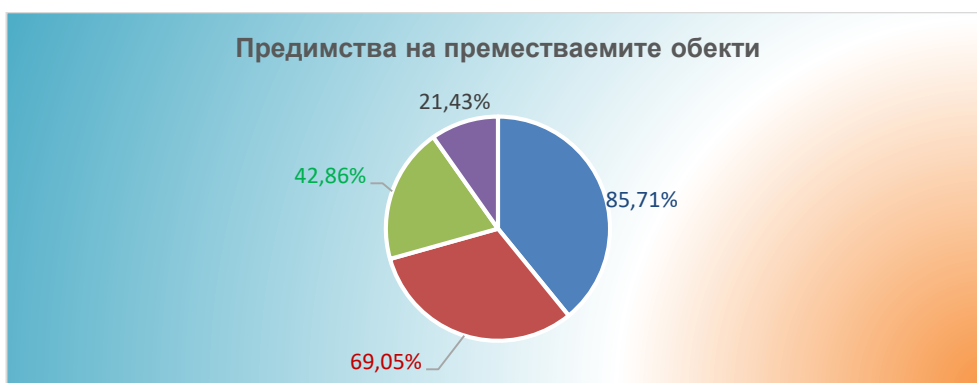
e/ оценка 5 – 10 човека или 16,40%;

Фиг. 9. При отговор „да“ на първи въпрос, оценяване предимствата на преместваемите обекти (от 1 до 5, като 5 е най-висока)
Fig. 9. If you answer "yes" to the first question, evaluation advantages of movable objects (from 1 to 5, with 5 being the highest)

6. Въпрос: Предимства на преместваемите обекти (възможен е повече от един отговор):

- a/ мобилност – 72 човека или 85,71%;
- b/ икономичност – 58 човека или 69,86%;
- c/ многофункционалност – 36 човека или 42,86%;
- d/ други – 18 човека или 21,43%

Фиг. 10. Предимства на преместваемите обекти
Fig. 10. Advantages of movable objects

7. Въпрос: Проблеми при разполагането на преместваеми обекти:

- a/ да – 47 човека или 59,49%;
- b/ до известна степен – 15 човека или 18,98%;
- c/ не – 17 човека или 21,53%

Фиг. 11. Проблеми при разполагането на преместваеми обекти
Fig. 11. Problems with deploying moveables objects

8. Въпрос: При отговор „а“ и „б“ на седми въпрос проблемите са (възможен е повече от един отговор):
 а/ финансови – 38 човека или 61,29%;
 б/ административни – 28 човека или 45,16%
 с/ законодателни - 32 човека или 51,61%

Фигура 12. При отговор „а“ и „б“ на седми въпрос проблемите са (възможен е повече от един отговор)

Fig. 12. With answers "a" and "b" to the seventh question, the problems are (more than one answer is possible)

9. Въпрос: Проблеми, предизвикани от действащите правила за разполагане на преместваемите обекти:
 а/ да – 42 човека или 50,00%;
 б/ до известна степен – 20 човека или 23,81%;
 с/ не – 22 човека или 26,19%

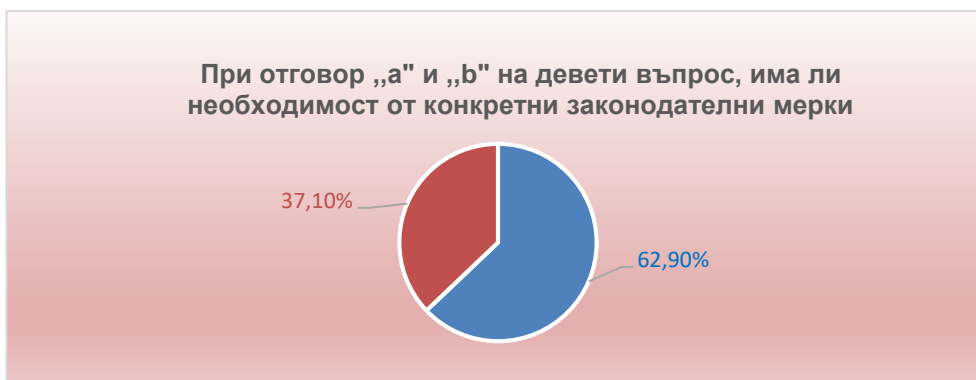
Фиг. 13. Проблеми, предизвикани от действащите правила за разполагане на

Fig. 13. Problems caused by the current rules for the placement of movable objects

10. **Въпрос:** При отговор „а“ и „б“ на девети въпрос, има ли необходимост от конкретни законодателни мерки:

a/ да – 39 човека или 62,90%;

b/ не – 23 човека или 37,10%

Фиг. 14. При отговорите на "а" и "б" на деветия въпрос има ли нужда от конкретни законодателни мерки

Fig. 14. When answering "a" and "b" to the ninth question, is there a need for specific legislative measures

ИЗВОДИ

Представените обобщени резултати от анкетата налагат следните важни изводи:

1. Наличието на преместваеми обекти в земеделските земи е декларирано от по-голяма част от анкетираните и също така от по-голяма част от тези земеделски производители, които нямат преместваеми обекти,

декларират намерението си да поставят такива обекти;

2. Предназначението на преместваемите обекти е основно селскостопанско, от смесен и жилищен характер;

3. Предимствата на преместваемите обекти не са оценени особено високо при предложената скала от едно до пет, но все пак предимствата са свързани главно с четири основни функции на преместваемите обекти, а именно: мобилност, икономичност, многофункционалност и други;

4. Цитираните по-горе оценки на преместваемите обекти, са обосновани от наличието на проблеми при тяхното разполагане, като тези проблеми са финансови, законодателни и административни;

5. Половината от анкетираните земеделски производители оценяват действащите правила за разполагане на преместваемите обекти с провокиране на проблеми, поради което по-голяма част от земеделските производители подкрепят необходимостта от конкретни законодателни мерки в тази област.

В заключение може да се подчертае, че българското аграрно и устройствено законодателство се нуждае от спешна актуализация по отношение на правните норми отнасящи се до преместваемите обекти върху земеделските територии.

БЛАГОДАРНОСТИ

Докладът е разработен по проект „Развитие на селските територии в условията на трансформираща се към устойчивост икономика“ (RTowardsSE).

Проектът е финансиран от фонд „Научни изследвания“ и се изпълнява от Стопанска Академия „Д. А. Ценов“ – Свищов, в партньорство с Университет за национално и световно стопанство – София и Икономически университет – Варна, 2021-2024 г., договор КП-06 ПН 55/1 от 15.11.2021г.

REFERENCES

Velkovski, V., 2022., „Ustroystveni meropriyatija varhu zemedelski zemi – aspekti, problemi, mehanizmi“, Kniga, izdatelstvo „Valdes-VV-GV“, Sofiya, 2022g. parvo izdanie, ISBN 978-619-7649-03-1, str.35-82;

Velkovski, V., 2022., Opportunities for development of family business in rural areas - aspects, problems, trends, Agricultural University – Plovdiv, Scientific Works, vol. LXIV, book 1, 2022 Scientific Conference ISSN 1312-6318 (Print). ISSN 2367-5845 (Online), p.51;

Zakon za ustroystvo na teritoriyata, v sila ot 31.03.2001g.,Obn. DV. br.1 ot 2 Yanuari 2001g., izm. DV. br.41 ot 24 April 2001g., izm. i dop. DV. br.6 ot 20 Yanuari 2023g.;

Naredba №8121z-647 ot 01.10.2014g. za pravilata i normite za pozharna bezopasnost pri eksploatatsiya na obektite, izdadena ot ministara na vatreshnite raboti i ministara na investitsionnoto projektirane, Obn. DV. br.89 ot 28 Oktomvri 2014g., popr. DV. br.105 ot 19 Dekemvri 2014g., izm. i dop. DV. br.37 ot 7 May 2021g.

www.lex.bg;